

EWA A. ROZKOSZ

Dolnośląska Szkoła Wyższa, Wrocław
e-mail: ewa.rokosz@dsw.edu.pl

***Lifelong Learning and Everyday Life – Methodological
and Theoretical Approaches. Roskilde International
Summer School for PhD Students,
Roskilde University, Denmark, 11–14.08.2015***

Całozyciowe uczenie się i życie codzienne były tematami przewodnimi tegorocznej międzynarodowej szkoły letniej dla doktorantów zorganizowanej przez Uniwersytet w Roskilde we współpracy z Dolnośląską Szkołą Wyższą. To już druga edycja realizowana w partnerstwie polsko-duńskim (Roskilde-Wrocław). Szkoła odbyła się w dniach 11–14 sierpnia 2015 r. pod tytułem *Lifelong Learning and Everyday Life – Methodological and Theoretical Approaches*.

**Cele międzynarodowej
szkoły letniej**

Program został skonstruowany z myślą o doktorantach, którzy w ramach

swoich projektów szukają odpowiedzi na pytania badawcze mieszczące się w obrębie szeroko rozumianej andragogiki. Szkoła letnia miała służyć dyskusji nad perspektywami teoretycznymi przyjmowanymi przez „młodych badaczy” uczenia się (młodych = rozpoczynających karierę naukową). Możliwość prezentacji innym własnej perspektywy badawczej i spotkania odmiennych sposobów poznawania edukacyjnej rzeczywistości dorosłych miała skłaniać do refleksji, pobudzać do zadawania pytań o charakterze epistemologicznym innym uczestnikom oraz mierzenia się z odpowiedzią na podobne pytania odnoszące się do własnego projektu badawczego.

Program szkoły, a w szczególności jej interpretatywna orientacja (szkoła dla doktorantów będących badaczami jako-

ściowymi) zachęciły mnie do zgłoszenia swojej aplikacji i wyjazdu do Danii.

Przed przyjazdem do Danii

W ramach szkoły letniej przewidziano różne formy aktywności. Formy podawcze przeplatały się z formami aktywizującymi, dając uczestnikom sposobność aktualizacji swojej wiedzy o nurtach badawczych w andragogice (wykłady) oraz dyskusowania o konkretnych pomysłach badawczych (warsztaty).

Jeżeli trzymać się porządku chronologicznego, to praca uczestników szkoły rozpoczęła się na długo przed przyjazdem do Uniwersytetu w Roskilde. Każdy uczestnik musiał przesłać wraz z aplikacją materiał związany z pracą doktorską, zawierający co najmniej: opis projektu badawczego, pytania badawcze oraz przykładowe surowe dane (np. transkrypcje wywiadów). Ja zdecydowałam się na przesłanie tekstu przedstawiającego wyniki badań o społecznym uczeniu się kompetencji informacyjnych przez niewielką społeczność naukowców – pedagogów krytycznych. Inni uczestnicy dostarczyli konspekty, fragmenty doktoratu lub same surowe dane wraz z krótkim opisem pomysłu.

Nadesłane materiały oraz afiliacja uczestnika były podstawą przyporządkowania do grupy warsztatowej. Z założenia w danej grupie miały znaleźć się osoby niewspółpracujące ze sobą na co dzień (pochodzące z innych uczelni), tak aby każdy uczestnik odniósł korzyści

wynikające ze „zmiany” (np. przez poznanie nowych opinii na temat swojego pomysłu). Materiały zostały następnie udostępnione wszystkim uczestnikom z zaleceniem ich przeczytania. W szczególności należało zapoznać się z tekstami osób zakwalifikowanych do tej samej grupy. Uczestnicy otrzymali również dostęp do artykułów i fragmentów książek przekazanych przez wykładowców.

Czas przed wyjazdem wypełniała lektura nadesłanych tekstów oraz przemyślenia nad porządkiem prezentacji projektu badawczego (prezentacje miały nastąpić podczas warsztatów).

Wykłady

Szkoła letnia w Roskilde była ukierunkowana przede wszystkim na interakcje między uczestnikami, czemu służyły warsztaty i mniej sformalizowane spotkania. Wykłady stanowiły ich znakomite uzupełnienie. Pozwalały na uporządkowanie i/lub uzupełnienie wiedzy na temat podejść badawczych w andragogice. Były też żywym dowodem na istnienie tzw. polifonii głosów w andragogice. Uczestnicy mieli okazję wysłuchać pięć wykładów wpisanych w podstawowy program szkoły oraz dodatkowego wykładu przybliżającego podejście dydaktyczne stosowane w Uniwersytecie w Roskilde.

Stephen Carney (*Research and the self-conceptualizing “field” in qualitative research*) analizował różne podejścia etnografów poznających codzienność „innych”. Zwrócił uwagę na usytuowanie

badacza, na to, jak odmienna kultura, z jakiej badacz pochodzi, determinuje sposób interpretacji świata społecznego „innych”.

Anne Liveng (*Learning processes between governance and empowerment – with focus on employees, users and relatives in public health-care services*) przedstawiła krytyczne (Foucaultowska kategoria governance) ujęcie dylematów związanych z uczeniem się w sektorze zdrowia.

Henning Salling Olesen (*A psycho-social approach to lifelong learning – Why? How?*) omówił rozwijane w Roskilde psychospołeczne podejście do badania całościowego uczenia się. Jedną z inspiracji w tym podejściu (do badania dynamiki uczenia się) jest sposób interpretacji kultury i socjalizacji wywodzący się z psychoanalizy.

S. Carney, A. Liveng i H. S. Olesen to pracownicy duńskiej uczelni. Polskę (Dolnośląską Szkołę Wyższą) reprezentowała w części wykładowej Ewa Kurantowicz (*The educational studies on communities – researching after the fact*). Przedstawiła wyniki badań (biograficznych) nad doświadczeniami studentów nietradycyjnych.

Bernd K  pplinger (*Addressing 21st Century Learners – A comparative analysis of pictures and images in programs of adult education providers*) z berlińskiego Uniwersytetu Humboldta przedstawił wyniki badań porównawczych nad kanadyjskimi i niemieckimi programami edukacji dorosłych. Posługując się analizą wizualną programów (okładek programów drukowanych, stron internetowych), przedstawił różne perspektywy

rozumienia edukacji dorosłych, związane z kontekstem historycznym (zmieniające się w czasie podejście do polityki oświatowej) i geograficznym (różnice między Kanadą i Niemcami).

Podczas nieformalnej części odbył się wykład Evy Bendix Petersen poświęcony modelowi nauczania w Uniwersytecie Roskilde. Jest to podejście zorientowane na problem i pracę projektową (*problem-oriented learning and project work*, zob. Andersen, Heilesen 2015). To podejście pozostawia dużą swobodę w wyborze problemu, który następnie rozwiązywany jest metodami naukowymi w toku pracy projektowej realizowanej przez dwóch lub więcej studentów. Od znanego podejścia opartego na problemie (*problem based learning*) odróżniają go odmienne korzenie (teoretyczne), jak również założenie, że problem powinien być osadzony w realiach prawdziwego świata, a nie stanowić odseparowanego (od życia) zadania do wykonania.

Warsztaty

Najbardziej oczekiwanym przez uczestników elementem szkoły były warsztaty. Odbywały się w niewielkich grupach, których skład był bardzo zróżnicowany. Do mojej grupy przydzielono doktorantów realizujących swoje studia na terenie: Danii, Finlandii, Nowej Zelandii, Kanady, Wielkiej Brytanii i Polski. Każda grupa była moderowana i wspierana przez dwóch prowadzących. Funkcję facylitato-

rów w szkole letniej pełnili: S. Carney, B. Käpplinger, E. Kurantowicz, Niels Warring, A. Liveng i H.S. Olesen.

Podczas jednego warsztatu dwóch chętnych uczestników prezentowało swoje projekty naukowe. Dzień przed prezentacją wybierani byli również ich oponenci, których zadanie polegało na ponownym zapoznaniu się z materiałem jednego uczestnika, przygotowaniu do niego swoich uwag i konstruktywnych pytań. Podczas sesji oponenci byli pierwszymi, którzy zabierali głos na temat przedstawionego projektu. Ich pytania i komentarze inicjowały dyskusję, w której uczestniczyć mogła cała grupa. Do dyskusji włączali się facylitatorzy. Uważam za cenne różne głosy i uwagi, zarówno od strony uczestników, jak i facylitatorów. Wiele pytań odnosiło się do wykorzystanej teorii, sposobów rozumienia analizowanej rzeczywistości społecznej, swojego usytuowania jako badacza, różnego rodzaju ograniczeń. Ja byłam oponentką doktoranta pochodzącego z Arabii Saudyjskiej (realizującego doktorat w Wielkiej Brytanii) zainteresowanego rolą mobilnej edukacji w upelnomocnieniu studentek w jego ojczystym kraju. Natomiast moją oponentką była doktorantka z Finlandii z korzeniami rosyjskimi, której badania dotyczyły uczenia się przez Finów języka rosyjskiego.

Za szczególnie cenne w tych dyskusjach uznaję możliwość popatrzenia na problem badawczy z szerszej, międzynarodowej perspektywy. Jest to niezmiernie trudne, można rzecz prawie niemożliwe, gdy lokalny temat omawia się w grupie składającej się wyłącznie z badaczy z tego samego kraju.

Wartość dodana szkoły letniej

Oprócz inicjowanych aktywności wspomnieć trzeba o rozmowach toczących się w otwartych przestrzeniach Uniwersytetu w Roskilde, o spotkaniach w drodze do i z uniwersytetu. Dotyczyło one zarówno różnic między studiami doktoranckimi, rolą doktoranta, kulturami akademickimi, jak i pozauczelnianej rzeczywistości. Uczestnictwo w szkole letniej było więc nie tylko doświadczeniem naukowym, ale także międzykulturowym.

Bibliografia

ANDERSEN A.S., HEILESEN S.B. (eds.), 2015, *The Roskilde Model: Problem-Oriented Learning and Project Work*, Springer, Cham.